

Eylül 2016

Dosya 7

Kamu Alımları

Müteşebbislerin Seçilmesi

İÇİNDEKİLER

- [Genel kapsam](#)
- [Müteşebbislerin kişisel durumu: ihale dışında bırakılma gerekçeleri, kendiliğinden silinme, Avrupa Tek İhale Belgesi](#)
- [Seçilme aşaması kriterleri- genel gereklilikler](#)
- [Seçilme aşaması kriterlerinin uygulanması: mesleki faaliyeti sürdürme uygunluğu, ekonomik ve mali durum, teknik ve/veya mesleki beceri](#)
- [Eksik veya yetersiz kanıt](#)
- [Son liste oluşturma](#)
- [Resmi listeler](#)
- [Müteşebbislerin seçilmesine ilişkin strateji](#)
- [Sektörler](#)
- [Ek Bilgi](#)

Yayın izni, SIGMA Programı Başkanı Karen Hill tarafından verilmiştir

Genel kapsam

İhale makamının, sözleşmeyi gerçekleştirme ve tamamlama becerisine sahip müteşebbisle sözleşme akdetmesi önemlidir. Dolayısıyla, ihale makamı, örneğin müteşebbislerin mali kaynakları, deneyimleri, becerileri ve teknik kaynaklarının yanı sıra temel yasal gerekliliklere uyumları bakımından uygunluklarını kontrol etmeyebilir. İhale makamı, daha sonra söz konusu kontrollerden geçemeyen müteşebbisleri ihale süreci dışında bırakacaktır. Bu sürece, seçilme veya yeterlik süreci olarak atıfta bulunmaktadır.

Müteşebbislerin seçilmesi, genellikle iki farklı aşamayı içermektedir. İlk olarak, ihale makamı, müteşebbislerin ihaleye katılmalarını engelleyecek gerekçeler olup olmadığını belirleyecektir. Daha sonra, ihale makamı, ihale dışında bırakılmayan müteşebbislerin, istekli olarak seçilebilmesi için ilgili gereklilikleri karşılayıp karşılamadıklarını değerlendirecektir. Seçilen müteşebbisler, teklif vermek, pazarlık yapmak veya diyaloga katılmak üzere davet edilecektir. Açık ihale usulü söz konusu olduğunda, hâlihazırda sunulmuş olan teklifler değerlendirilecektir.

Müteşebbislerin seçilmesi, sözleşmeyi gerçekleştirebilecek yeterlikteki müteşebbisin değerlendirilmesi ve karara bağlanması sürecidir. Söz konusu süreç, ihale makamının önceden belirleyerek müteşebbislere bildireceği, nesnel, ayrımcı olmayan ve şeffaf seçilme kriterleri uygulanarak yürütülecektir.

Kamu Sektörü Direktifi (Direktif)¹ özellikle ihale makamının bu alandaki takdir yetkisini (1) ihale makamının başvurabileceği seçilme kriterlerini sıralaması, (2) ihale makamının müteşebbislerden belirlenen seçilme kriterlerini karşıladıklarını doğrulamak için talep edebilecekleri kanıt veya referanslar içermesi ve (3) seçilme sürecine ilişkin genel kurallar da içermesi nedeniyle kısıtlamaktadır.

Direktifte, seçilme sürecinin ihale makamlarına ayrımcılığı gizleme fırsatı sunmaması ve müteşebbislere adil katılım fırsatları vermesi amaçlanmaktadır. Temel hedef, Topluluk içi ticaretin kısıtlanmamasını ve hizmet sunma serbestisi ile iş kurma serbestisine ilişkin Antlaşma² ilkelerine uyulmasını sağlamaktır.

İhale makamı, müteşebbisin belirli bir sözleşmeyi gerçekleştirme yeterliliğine sahip olup olmadığının belirlenmesi için sadece aşağıda yer alan seçilme kriterlerini kullanabilir:

- Müteşebbisin kişisel durumu
  - Zorunlu ihale dışında bırakılma gerekçeleri
  - İsteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçeleri
- Mesleki faaliyeti sürdürebilme
- Ekonomik ve mali durum
- Teknik ve/veya mesleki beceri.

¹ 2004/18/AT sayılı Direktif'i yürürlükten kaldıran ve kamu alımları hakkında 2014/24/AB sayılı Direktif, 26 Şubat 2014.

² Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma– Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın konsolide versiyonu, Avrupa Birliği Resmi Gazetesi, C 326, 26 Ekim 2012. Kamu Alımları Dosyasında Antlaşma'ya "ABİA" ya da "Antlaşma" şeklinde atıfta bulunulmuştur.

Müteşebbislerin kişisel durumu

Zorunlu ihale dışında bırakılma gerekçeleri:

İhale makamı, aşağıda sayılan bir veya daha fazla suç faaliyeti nedeniyle kesinleşmiş mahkeme kararı ile hüküm giymiş olduğu tespit edilen müteşebbisleri, ihale usulünün dışında bırakmakla yükümlüdür:

- Suç örgütüne üyelik,
- Yolsuzluk,
- Dolandırıcılık,
- Terör suçları veya terör faaliyetleri ile bağlantılı suçlar,
- Kara para aklama veya terör faaliyetlerinin finanse edilmesi,
- Çocuk istismarı ve diğer insan kaçakçılığı şekilleri

Vergi ve sosyal sigorta primlerinin ödenmesine ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle ihale dışında bırakılma gerekçeleri, zorunlu ve isteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçeleri şeklinde birbirinden ayrılmaktadır.

İlk olarak, nihai ve bağlayıcı nitelikteki bir idari veya adli kararla vergi ya da sosyal sigorta primlerinin ödenmesine ilişkin yükümlülüğün ihlal edildiği sonucuna varılması halinde, ihale makamı, ilgili müteşebbisini ihale süreci dışında bırakmakla yükümlüdür (zorunlu ihale dışında bırakılma gerekçeleri).

İkinci olarak, nihai ve bağlayıcı bir kararın bulunmaması halinde, ihale makamlarının müteşebbisin vergi ve sosyal sigorta primleri ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmede herhangi bir uygun araçla gösterebilmesi durumunda, ihale makamı, müteşebbisini ihale usulünün dışında bırakabilir veya üye devletler ihale makamlarından müteşebbisini ihale usulünün dışında bırakmasını şart koşabilir (üye devletlerin zorunlu kılabileceği isteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçeleri). Bununla birlikte, söz konusu ihale dışında bırakılma uygulaması, müteşebbisin ödeme yükümlülüklerini yerine getirmiş olması veya ödemelerini gerçekleştirmek üzere bağlayıcı etkiye sahip bir anlaşmaya varmış olması durumunda, artık geçerli değildir. Ayrıca, tahakkuk eden faizler ile cezaların tamamı ödenmiş olmalıdır.

İsteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçeleri: İhale makamı, aşağıdaki durumlarda, müteşebbisleri ihale sürecinin dışında bırakabilir:

- İhale makamının Birlik hukuku, ulusal hukuk, toplu sözleşmeler veya uluslararası çevre hukuku, sosyal hukuk ve iş hukuku hükmü ile oluşturulan çevre hukuku, sosyal hukuk ve iş hukuku ile ilgili geçerli yükümlülüklerin ihlal edildiğini herhangi bir uygun araçla gösterebilmesi,
- müteşebbisin iflas etmiş veya ödeme güçlüğü ya da tasfiye halinde olması, varlıklarının tasfiye memuru veya mahkemece yönetilmesi, alacaklıları ile bir anlaşmaya girmesi, iş faaliyetlerinin askıya alınması veya ulusal mevzuat ve düzenlemeler kapsamında buna benzer bir sebepten dolayı belirsiz bir durum içinde bulunması,
- ihale makamının, müteşebbisin dürüstlüğüne sorgulanabilir hale getirecek şekilde, mesleki faaliyetleri ile ilgili ağır kusurlu davranışı nedeniyle suçlu olduğunu uygun araçlarla gösterebilmesi,
- ihale makamının, müteşebbisin diğer müteşebbisler ile rekabeti bozma amacına yönelik anlaşmalar yaptığı sonucuna varması için yeterli derecede makul bulgulara sahip olması,

- bir çıkar çatışmasının diğer daha az müdahaleci tedbirler ile etkin bir şekilde çözülememesi,
- ihale usulü hazırlığına müteşbbisin önceden dahil olmasından kaynaklanan rekabetin bozulmasının diğer daha az müdahaleci tedbirler ile çözülememesi,
- müteşbbisin daha önceki bir kamu ihalesi veya önceki ihalenin erkenden feshedilmesine, tazminatlara ya da diğer benzer müeyyidelere yol açan bir imtiyaz sözleşmesi kapsamında önemli bir gerekliliğin yerine getirilmesi bakımından önemli veya sürekli eksiklikler göstermesi,
- müteşbbisin ihale dışında bırakılma gerekçelerinin bulunmadığının ya da seçilme kriterlerinin karşılanmasının doğrulanması için gerekli olan bilgilerin temininde ciddi şekilde yanlış beyanda bulunmaktan suçlu olması, bu gibi bilgileri saklaması ya da gerekli olan tamamlayıcı belgeleri sunamaması,
- müteşbbisin ihale usulünde kendisine haksız avantaj sağlayabilecek gizli bilgileri elde etmek ya da ihale makamının karar alma sürecini haksız şekilde etkilemeyi denemesi

Yukarıdaki gerekçelerin tamamı veya bir bölümü ulusal mevzuatta zorunlu gerekçeler olarak yer alabilir.

“Kendiliğinden silinme” nedir? Direktif’te “kendiliğinden silinen” tedbirler ortaya konulmuştur. İhale usulü dışında bırakılabilecek müteşbbisler, her türlü cezai suç ya da kusurlu davranışın sonuçlarını düzeltmeyi ve hatalı davranışın daha sonraki oluşumlarını etkin bir şekilde önlemeyi amaçlayan uyum tedbirleri kabul edebilir.

Dolayısıyla, müteşbbis, ilgili ihale dışında bırakılma gerekçeleri bulunmasına rağmen, almış olduğu tedbirlerin güvenilirliğini kanıtlamak için kanıt sunabilir. Örneğin, müteşbbisin cezai suç nedeniyle oluşan herhangi bir zarardan dolayı tazminat ödediğini veya ödemeyi taahhüt ettiğini, incelemede bulunan makamlarla aktif bir şekilde işbirliği yaparak olay ve durumları detaylı bir şekilde açıkladığını ve daha fazla cezai suçun oluşmasının önlenmesi için sağlam teknik, kurumsal ve personele ilişkin tedbirleri almış olduğunu kanıtlaması gerekmektedir.

İhale makamının söz konusu kendiliğinden silinen tedbirlerin ilgili müteşbbisin güvenilirliğinin kanıtlanması bakımından yetersiz olduğu sonucuna varması halinde, ihale makamı müteşbbisin ihale dışında bırakılmaması bakımından, söz konusu tedbirlerin neden yetersiz bulunduğunu ilgili müteşbbise açıklar.

Kendiliğinden silinme, nihai bir kararla ihale usulü ya da imtiyaz ihalesi usulü dışında bırakılan müteşbbisler için bu karardan kaynaklanan dışarıda bırakılma süresince geçerli değildir (bazı üye devletlerde, ihale usulünün dışında bırakılma, ceza mahkemeleri kararlarında ilave yaptırım olarak uygulanabilir). Bununla birlikte, söz konusu kısıtlama sadece kararın geçerli olduğu ilgili üye devlette uygulanmaktadır.

Avrupa Tek İhale Belgesi nedir? İdari külfetlerin sadeleştirilmesi ve sınırlandırılması amacıyla, Direktif ile Avrupa Tek İhale Belgesi (ESPD) getirilmiştir. ESPD, müteşbbislerin, devlet makamları veya üçüncü kişiler tarafından verilen sertifikaların yerine ön kanıt sunan ve ilgili müteşbbisin aşağıda yer alan koşulları karşıladığını teyit eden güncel beyanıdır:

- müteşbbisin ihale dışında bırakılmasını gerektiren veya ihale dışında bırakılabileceği durumlardan biri içinde bulunmaması; müteşbbisin kendiliğinden silinen tedbirler almış olması halinde, söz konusu tedbirlere ilişkin bilgi sunmasının gerekmesi,
- İhale makamı tarafından belirlenen ilgili seçilme kriterlerini karşılaması,
- uygun hallerde, son listenin oluşturulması için belirlenen nesnel kural ve kriterleri yerine getirmesi.

Bu doğrultuda, ESPD, müteşebbis tarafından, ilgili ihale dışında bırakılma gerekçelerinin bulunmadığının ve/veya ilgili seçilme kriterlerinin karşılandığının resmi beyanını içermelidir. ESPD, (1) ihale makamı tarafından gerekli görüldüğü şekliyle ilgili bilgileri sunmalı, (2) destekleyici belgelerin belirlenmesinden sorumlu devlet makamı veya üçüncü kişileri tanımlamalı, (3) müteşebbisin, talep halinde ve gecikmeksizin, söz konusu destekleyici belgeleri sağlayacağına ilişkin resmi beyanı içermeli ve (4) veri tabanının internet adresi, kimlik verileri ve uygulanabilir olması halinde, ihale makamının veri tabanına erişim sağlayarak doğrudan destekleyici belgelere ulaşabilmesine ilişkin gerekli onay bildirimini gibi bilgileri içermelidir.

Müteşebbisin, diğer kuruluşların kaynaklarına başvurması halinde, ESPD, söz konusu kuruluşlara ilişkin bilgiler içermelidir.

ESPD, Avrupa Komisyonu tarafından belirlenen standart bir form temelinde hazırlanır. ESPD, Direktif kapsamında yer alan tüm ihaleler için kullanılmalıdır. Direktif'in mali eşik değerlerinin altında yer alan usuller söz konusu olduğunda, üye devletler, ESPD'nin kullanılmasını gerekli kılabilir veya müteşebbislerden talep ettikleri beyan türleri belirleyebilir. Sunulan bilgilerin geçerliliğini koruması halinde, ESPD tekrar kullanılabilir. Nisan 2018 itibarıyla, ESPD, sadece elektronik ortamda hazırlanarak sunulmalıdır.

Zorunlu veya isteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçelerine tabi olmadıklarını kanıtlamak için müteşebbislerden talep edilebilecek kanıtlar nelerdir? Şeffaflık ilkesine uygun olarak, ihale makamı, uygulanacak zorunlu veya isteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçeleri ile müteşebbislerin ihale dışında bırakılmalarını haklı gösterecek durumda olmadığını kanıtlanması için gerekli bilgiyi ihale ilanında belirtmelidir.

İhale makamı, katılım taleplerinin veya tekliflerin sunulması sırasında, ilgili müteşebbisin zorunlu veya isteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçelerine tabi olmadığını ve ilgili seçilme kriterlerini karşıladığını teyit eden, devlet makamları veya üçüncü kişiler tarafından verilen sertifikaların yerine ön kanıt olarak ESPD'yi kabul etmekle yükümlüdür.

İhalenin sonuçlandırılmasından önce, ihale makamı, ihaleyi vermeye karar verdiği isteklinin ihale dışında bırakılma gerekçelerinin bulunmadığını ve seçilme kriterlerinin karşılandığını teyit eden güncel destekleyici belgeler sunmasını talep etmelidir.

Bununla birlikte, ihale makamı, istekli ve adaylardan, ihale usulünün herhangi bir aşamasında, usulün uygun şekilde yürütülmesi için gerekli olması halinde, destekleyici belgelerin tamamını veya bir bölümünü sunmasını talep edebilir. Bu gereklilik, örneğin, sadece sınırlı sayıda adayın teklif vermek üzere davet edileceği, belli istekliler arasında ihale usulü veya adaylarla ilgili ayrı bir yeterlik ve seçilme aşaması olan diğer usullerde gerekli olabilir ("son liste oluşturma" olarak atıfta bulunmaktadır).

Diğer taraftan, herhangi bir üye devletin ulusal veri tabanına ücretsiz olarak doğrudan erişim ile destekleyici belgelere veya diğer belgelere erişilebilmesi halinde, ihale makamı, söz konusu belgeleri talep edemez. Söz konusu veri tabanlarına, ulusal alım sicilleri, sanal şirket dosyaları veya ön yeterlik sistemleri örnek teşkil etmektedir. Daha önceden ihale gerçekleştiren veya çerçeve anlaşma akdeden ihale makamının hâlihazırda bu belgelere sahip olması halinde, müteşebbislerin belge sunması gerekmemektedir.

Ne türden destekleyici belgeler talep edilmektedir? Zorunlu gerekçeler ile ilgili olarak, genel ifadeyle, bu kanıt, adli sicil veya eşdeğer bir kayıt özeti ya da ilgili ülkede bu türden belgeler verilememesi halinde, resmi beyan veya yemin şeklinde olmalıdır. Uygun hallerde, ihale makamı, müteşebbisten zorunlu ihale dışında bırakılma gerekçelerine tabi olmadığını gösteren kanıtları sunmasını istemelidir.

İsteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçeleri ile ilgili olarak, kanıt türü, ilgili isteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçelerine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Mesleki faaliyetleri ile ilgili

ağır kusurlu davranış ve bilginin yanlış beyan edilmesi söz konusu olduğunda, kanıtın kabul edilebilirliğine ihale makamı karar verecektir.

Diğer üye devletlerde yerleşik bulunan müteşebbisler: Uygulamada, ihale makamı, diğer üye devletlerde yerleşik bulunan müteşebbislerin zorunlu veya isteğe bağlı ihale dışında bırakılma gerekçelerine tabi olmadıklarını kanıtlamak amacıyla sunabilecekleri belge/kanıt türlerini belirlemekte ve ulusal mevzuat kapsamında söz konusu belgeleri/kanıtları vermeye yetkili makamları tanımlamakta zorlanabilir.

Farklı üye devletlerde bu bilgiye erişimin kolaylaştırılması için, Avrupa Komisyonu Hizmetleri, farklı üye devletlerde kullanılan sertifika ve diğer kanıt niteliğindeki belgelere ilişkin bilgi içeren çevrim içi sertifika havuzu (e-Certis) oluşturmuştur. Üye devletlerin, söz konusu bilgiyi sürekli olarak güncel tutması gerekmektedir. E-Certis'e internet sitesi üzerinden erişim sađlanabilir³.

---

³ <http://ec.europa.eu/markt/ecertis/login.do>

Seçilme aşaması kriterleri- genel gereklilikler

Şeffaflık ilkesine uygun olarak, ihale makamı, uygulanacak seçilme aşaması kriterleri ile ilgili bilgileri ihale ilanında belirtmelidir.

İhale makamı, müteşebbislerin uygunluğunu, ekonomik ve mali durumu ile teknik/mesleki becerilerini, yükümlü olmamakla birlikte, dikkate alabilir. Bu nedenle, ihale makamı, izin verilen seçilme kriterlerinin sınırları dâhilinde hareket edebilir.

Kriterler, ihale konusu ile ilgili ve orantılı olmalıdır. Gereksiz veya orantısız kriterlerin belirlenmesi, yeterli olmayan müteşebbisleri etkileyebilir veya yetkin müteşebbislerin ihaleye katılımlarını engelleyebilir.

Müteşebbislerin karşılaması gereken asgari kapasite düzeylerini belirlemek ihale makamının takdirindedir. Bununla birlikte, ihale makamının asgari kapasite düzeylerini sabitlemeye karar vermesi halinde, söz konusu düzeyler, ihalenin konusu ile ilgili ve orantılı olmalı ve ihale ilanında belirtilmelidir.

Müteşebbislerin seçilmesi sürecinde, belirlenen seçilme kriterleri hiç bir şekilde değiştirilemez veya bu kriterlerden feragat edilemez. Bu aşamada, belirlenen seçilme kriterleri, olduğu gibi uygulanacaktır.

Seçilme aşaması kriterlerinin uygulanması

Mesleki faaliyeti sürdürme uygunluğu: İhale makamı, müteşebbislere yerleşik buldukları üye devletin ticari veya mesleki sicillerine kayıtlı olduklarını kanıtlamalarını talep ederek, mesleki faaliyeti sürdürmek için uygun olup olmadıklarını kontrol edebilir. Bu devletlerde herhangi bir ilgili sicilin bulunmaması halinde, müteşebbisler, ulusal mevzuat hükümleri uyarınca, yemin beyanı veya sertifika sunabilir. Her bir üye devlet için siciller ile karşılık gelen beyanlar veya sertifikalar Direktif'in ilgili eklerinde sıralanmıştır.

İhale makamı, yabancı isteklilerin ihale makamının bulunduğu üye devlette kayıtlı olmasını talep edebilir mi? Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), eşit muamele ile bağlantılı belirli koşulların karşılanmasına tabii olmakla birlikte, söz konusu gerekliliği uygun olarak değerlendirmiştir. ABAD, ihale makamının, bulunduğu üye devletteki yükümlülükleri (örneğin, vergi veya sosyal sigorta primlerinin ödenmesi ile ilgili) karşılayamayan istekliyi ihale dışında bırakabileceği sonucuna varmıştır. Bu yükümlülüklerin karşılanmış olduğuna ilişkin ayrı bir kontrol de yürütülebilir. Kayıtlı olma gerekliliğinin yabancı isteklinin katılımını zorlaştırmaması veya geciktirmemesi ya da aşırı idari külfetlere neden olmaması koşuluyla, kayıtlı olma gerekliliği yasaldir.

Diğer taraftan, ihale makamı, başka bir üye devlette yerleşik bulunan müteşebbisin, ihale makamının ülkesinde bir ticari veya mesleki sicile kayıtlı olmasını talep edemez. Böyle bir gereklilik, Direktif ve hizmet sunma serbestisi ilkesinin ihlali anlamına gelecektir.

Ekonomik ve mali durum: İhale makamı, müteşebbislerin ekonomik ve mali durumunu dikkate alabilir. Ekonomik ve mali duruma ilişkin özel kriterler, müteşebbislerin, gerçekleştirilecek ihaleyi yürütmek ve tamamlamak için nakit, kredi limiti veya başka bir kaynak gibi yeterli mali kaynaklara (sözleşme süresince) sahip olup olmadığının değerlendirilmesini amaçlamalıdır. İhale makamları, örneğin müteşebbislerin sözleşme kapsamındaki alanda belirli bir asgari ciro da dâhil olmak üzere belirli bir asgari yıllık ciroya sahip olmasını talep edebilir.

Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin katılımını kolaylaştırmak amacıyla, kural olarak, Direktif ile ihale makamlarının tahmini ihale bedelinin iki katından daha yüksek bir asgari yıllık ciro talep etmesi yasaklanmıştır. Bununla birlikte, ihale makamları, yapım işleri, hizmet veya mal alımlarının niteliği ile bağlantılı belirli riskler teşkil etmesi gibi sadece haklı durumlarda daha yüksek bir ciro talep edebilir. Bu şekilde bir gerekliliğin temel nedenleri de belirtilmelidir.

Müteşebbislerden ekonomik ve mali durumlarının ispatı olarak talep edilebilecek kanıtlar: Direktif'in eklerinden birinde, genel kural olarak, ihale makamının müteşebbislerden ekonomik ve mali durumlarının ispatı olarak talep edebilecekleri kanıt türlerinin listesi yer almaktadır. Bununla birlikte, söz konusu liste sadece gösterge niteliğinde olup kapsamlı değildir. Dolayısıyla, ihale makamı, temel kamu alımları ilkeleri ile uyumlu olması koşuluyla, Direktif'te yer alanlar dışında başka kanıtlar da talep edebilir. Direktif'te açık bir şekilde, müteşebbislerde aranan kanıtların/bilgilerin ihale konusu ile ilgili ve orantılı olması gerektiği belirtilmektedir.

Teknik ve/veya mesleki beceri: İhale makamı, müteşebbislerin teknik ve/veya mesleki becerisini dikkate alabilir. Teknik ve/veya mesleki beceriyle ilgili özel gerekliliklerin amacı, müteşebbislerin sözleşmeyi uygun bir standartta gerçekleştirmek için gerekli beşeri ve teknik kaynaklar ile deneyime sahip olmasını sağlamaktır.

Müteşebbislerden teknik ve/veya mesleki becerilerinin ispatı olarak talep edilebilecek kanıtlar: Direktif'in eklerinden birinde, genel kural olarak, ihale makamının müteşebbislerden teknik ve/veya mesleki becerilerinin ispatı olarak talep edebilecekleri kanıtların kapsamlı bir listesi yer almaktadır. Liste kapsamlı olduğundan, ihale makamı, listede yer alanlar dışında başka bir kanıt talep etmeyebilir. Bununla birlikte, ihale makamı, gerçekleştirilecek ihale ile bağlantılı olarak müteşebbislerin teknik ve/veya mesleki becerilerini değerlendirmek için

gerekli olan kanıtlar dışında listedeki tüm kanıtları talep etmeyebilir. Kanıt listesi, ihale konusuna göre bölümlere ayrılmıştır (örn: mal alımları, yapım işleri veya hizmet alımları).

Müteşebbisler, ekonomik ve mali durumları veya teknik ve/veya mesleki becerilerini kanıtlamak için diğer işletmelerin kaynaklarına başvurabilir mi? Müteşebbis, uygun olduğunda ve belirli bir ihale için, işletmelerle arasındaki bağlantıların hukuki yapısına bakılmaksızın, diğer işletmelerin kapasitelerine başvurabilir. Bu durumda, müteşebbis gerekli kaynakları kullanılabilir hale getireceğini, örneğin bu bağlamda işletmelerden taahhütname alarak, ispatlamalıdır. Bu olasılık ile, müteşebbisin, alt yükleniciler veya başka bir işletmenin yanı sıra, bağlı işletmeleri tarafından sunulan ekonomik ve mali kaynaklara başvurabilmeleri mümkün kılınmıştır.

Aynı koşullara tabi olmak suretiyle, müteşebbisler grubu, gruptaki katılımcıların veya diğer işletmelerin kapasitesine de başvurabilir. Müteşebbislerden talep edilen eğitimle ilgili ve mesleki nitelikler ile ilgili mesleki deneyim bakımından, müteşebbisler sadece kapasitelerinin gerekli olduğu yapım işi veya hizmet alımlarını gerçekleştirmeleri halinde, başka işletmelerin kapasitelerine başvurabilir. İhale makamı, söz konusu kaynakların müteşebbislerin kullanımında olduğunu teyit eden belirli bir belgede ısrarcı olmayabilir. Örneğin, ihale makamı, müteşebbisin söz konusu işletmelerle işbirliği anlaşması akdetmesini veya ortaklık kurmasını talep edemez.

Eksik veya yetersiz kanıt

Direktif'te açık bir şekilde, ihale makamının müteşebbisleri sunulan kanıtları *tamamlamaya* veya *açıklamaya* davet edebileceği ifade edilmektedir. Direktif'te, "tamamlayıcı" kanıt veya "açıklama" ile ne kastedildiği belirtilmemektedir.

Müteşebbisin, ihale makamı tarafından talep edilen belirli bir kanıtı sunamaması nedeniyle avantajlı bir başvurunun reddedilmesi, etkin alım ilkesi ile çelişebilir. Diğer taraftan, eksik kanıtların araştırılması oldukça fazla zaman alabilir ve talep edilen tüm kanıtlar sunulana kadar beklenilmesini gerektirerek, niyet beyanlarının/ başvuruların veya tekliflerin değerlendirilmesi için verilen süreyi uzatabilir.

İhale makamlarının, hâlihazırda sunulmuş olan kanıtlarla ve önceden belirlenen seçilme kriterleri ile bağlantılı olması koşuluyla, ek kanıtlar talep edebilmesi mantıklı bir yaklaşım olacaktır. Ayrıca, sunulan kanıtların tutarsız veya çelişkili bilgiler içermesi, açık olmaması veya eksik bölümler içermesi halinde, ihale makamlarının halihazırda sunulmuş olan kanıtlara açıklık getirmesine izin verilmesi tavsiye edilmektedir.

Uygulamada ve ihale makamları ile müteşebbisler üzerindeki yükü azaltmak amacıyla, sunulan kanıtların doğrulanmasının sınırlandırılması uygun olabilir. Direktif'te bu konuya ilişkin herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Bazı üye devletlerin ulusal mevzuatında ise, ihale makamlarının bu konuyu nasıl ele alması gerektiği açık bir şekilde belirtilmektedir.

Son liste oluşturma

Uygun müteteşebbisler arasından müteteşebbislerin son listesi oluşturulabilir ve son listede yer alan müteteşebbisler daha sonra teklif vermeye/ pazarlık yapmaya /diyalog sürdürmeye davet edilir. İhale makamı bu yönde bir davette bulunurken, aşağıdaki hususları dikkate almalıdır:

- İhale makamı, nesnel ve ayrımcı olmayan kriterler (veya metodolojiler) uygulamalıdır.
- Müteteşebbislerin seğıilmesinde, sadece Direktif kapsamında izin verilen nesnel ve ayrımcı olmayan kriterler uygulanabilir. Bu nedenle, Direktif ile izin verilen kriterlerin kapsamı dışında yer alan her türlü kriter yasaklanmıştır.
- İhale makamı, müteteşebbislerin ilgili mali veya teknik kapasitesini dikkate almalıdır. Bu analiz, uygun müteteşebbislerin sıralanması ile sonuçlanarak, ihale makamının ihaleyi en uygun şekilde sonuçlandıracak müteteşebbisleri belirlemesini sağılayacaktır.
- Uygun müteteşebbislerin sıralanması ve uygun müteteşebbisler arasından **teklif vermek/pazarlık yapmak/diyalog yürütmek üzere davet edileceklerin belirlenmesi** amacıyla, ihale makamı, ağırlıklandırma/puanlama sistemine dayalı metodolojiler geliştirebilir.
- İhale makamının, son listenin oluşturulması için kullanmak istediğı nesnel ve ayrımcı olmayan kriterler ile metodolojileri ihale ilanında belirtmesi gerekmektedir. Bu gerekliliğın amacı, eşit muamele ve şeffaflık ilkelerinin güvence altına alınması ile ihale makamlarının suiistimalde bulunmasını ve takdir yetkisini kullanmasını sınırlandırmaktır.

Resmi Listeler

Direktif, üye devletlerin onaylı müteşebbislerin resmi listelerini tutmasına ve kullanmasına olanak sağlamaktadır. Daha genel ifadeyle, söz konusu kayıt sistemleri, Direktif kapsamında izin verilen seçilme kriterlerine ilişkin kurallara uygun olarak oluşturulmalı ve işletilmelidir. Resmi listeye kayıtlı bulunan müteşebbislere, kayıtlı olmayanlardan daha avantajlı bir şekilde muamele edilemez ve kayıt sistemi, müteşebbislere her zaman kayıt olma hakkı tanınmalıdır. Yerleşik bulunan üye devletin listelerindeki müteşebbisler, belirli sınırlar dâhilinde, kayıta temel alınan seçilme kriterlerinin karşılandığının alternatif bir kanıtı olarak kayıt edilmeyi talep edebilir.

Müteşebbislerin seçilmesine ilişkin strateji

Ele alınması gereken ana hususların kontrol listesi: Müteşebbislerin seçilmesine ilişkin genel strateji, ihale başlamadan önce belirlenmelidir. Bu strateji, ulusal mevzuatın yanı sıra, ilgili Antlaşma ilkeleri de dâhil olmak üzere, genel hukuk ilkelerine uygun şekilde oluşturulmalıdır.

Aşağıda yer alan kontrol listesi, genel olarak, ihale makamının müteşebbislerin seçilmesine ilişkin genel stratejisini tanımlarken ele alması gereken ana hususları kapsamaktadır (* açık ihale usulünde uygulanmamaktadır)

1. Uygulanacak seçilme kriterleri kategorisini tanımladınız mı?
2. Tercih edilen her bir seçilme kriterleri kategorisi içinde uygulanacak özel kriterleri tanımladınız mı?
3. Ekonomik ve mali duruma ilişkin kriterler veya teknik ve/veya mesleki kapasiteye ilişkin kriterler bakımından uygulanacak asgari kapasite düzeyleri belirlenebilir mi?, Belirlenebilirse, söz konusu asgari kapasite düzeylerini tanımladınız mı?
4. Müteşebbislerden belirlenen seçilme kriterlerini karşıladıklarının kanıtı olarak talep edilecek kanıtları/referansları belirlediniz mi?
5. *Açık ihale usullerinde, rekabetçi pazarlık usullerinde ve rekabetçi diyalog usullerinde, ihale makamları aşağıdaki hususları ele almalıdır:
  - a) Teklif verilmesi/pazarlık yapılması/diyalogun yürütülmesi için davet edilecek asgari müteşebbis sayısını belirlediniz mi?
  - b) Teklif verilmesi/pazarlık yapılması/diyalogun yürütülmesi için davet edilecek azami müteşebbis sayısı sabitlenebilir mi? Sabitlenebilirse:
    - o Azami sayısı belirlediniz mi?
    - o Uygun müteşebbisler arasından, teklif verilmesi/pazarlık yapılması/diyalogun yürütülmesi için davet edilecek müteşebbislerin seçilmesi amacıyla uygulanacak kriter veya yöntemler belirlediniz mi?
    - o Kullanmanız gereken zorunlu ön yeterlik anketi (ÖYA) şablonları olup olmadığını belirlediniz mi?
1. Geçerli kanun gereklilikleri uyarınca, aşağıda yer alan unsurların ifşa edilme zamanını, yerini ve şeklini tanımladınız mı?
  - a) uygulanacak seçilme kriterleri,
  - b) uygulanacak asgari kapasite düzeyi,
  - c) talep edilecek kanıtlar/referanslar,
  - d) teklif verilmesi/pazarlık yapılması/diyalogun yürütülmesi için davet etmek istediğiniz asgari müteşebbis sayısı*,
  - e) teklif verilmesi/pazarlık yapılması/diyalogun yürütülmesi için davet edilecek azami müteşebbis sayısı*,
  - f) uygun müteşebbisler arasından, teklif verilmesi/pazarlık yapılması/diyalogun yürütülmesi için davet edilecek müteşebbislerin seçilmesi amacıyla uygulanacak kriter veya yöntemler*.

Sektörel alımlar

Sektörler Direktifi uyarınca, ihale kuruluşları, uygulanabilecek seçilme kriterlerinin tercih edilmesi ve müteşebbislerden talep edilebilecek kanıtlar bakımından daha esnek davranabilirler.

Genel kural olarak, açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü, ilanlı pazarlık usulü ve yenilik ortaklıklarında seçilme kriterleri belirleyen ihale kuruluşları, nesnel kurallar ve kriterlere uygun olarak hareket etmelidir. Söz konusu kural ve kriterler, sektörlerle ilişkin olarak Direktif'te tanımlanan seçilme kriterleri gereklilikleri ile uyumlu olmalıdır. Bu da, örneğin, mali ve ekonomik durum (yıllık azami ciro), ESPD ve talep edilebilecek belge ve sertifikalar ile ilgili kriterler bakımından kısıtlama uygulama yükümlülüğü anlamına gelmektedir.

Sektörler de yeterli sistemleri kurarak işletebilir. Söz konusu sistemler, nesnel kriterler temelinde işletilmeli ve yeterli kuralları ihale kuruluşu tarafından belirlenmelidir. Yeterlik sistemleri, ihale kuruluşlarının kendi kullanımları için kurulmuş olmaları dışında, Direktif kapsamındaki resmi müteşebbisler listesine benzemektedir.

Ek Bilgi

Yayınlar

SIGMA (2015), *Kamu Alımları Eğitim Kitapçığı – Modül E3*, OECD Publishing, Paris, <http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

SIGMA (2014), *Kamu Alımları hakkında Avrupa Birliği Adalet Divanının Seçilmiş Kararları (2006-2014)*, OECD Publishing, Paris, <http://www.sigmaweb.org/publications/Judgements-CourtJustice-2Sept2014-Turkish.pdf>

Kamu Alımları Dosyaları

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

SIGMA (2016), *Kamu Alımlarında Resmi Otomatik İhale Dışı Bırakılma Listeleri*, Dosya 24, OECD Publishing, Paris

Diğer kaynaklar

Avrupa Birliği Adalet Divanının seçili içtihadı: C-31/87 “Beentjes”, C-357/06 “Frigerio Luigi & C.”, C-305/08 “CoNISMa”, C-213/07 “Michaniki”, C-538/07 “Assitur”, C-376/08 “Serrantoni ve Consorzio stabile edili”, C-74/09 “Bâtiments ve Ponts Construction ve WISAG Produktionservice”, C-465/11 “Forposta ve ABC Direct Contact”, C-234/14 “Ostas celtnieks”, http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/